



ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ

08 лютого 2019 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я № 182/вс-19

Вища кваліфікаційна комісія суддів України у складі колегії:

головуючого - Тітова Ю.Г.,

членів Комісії: Лукаша Т.В., Макарчука М.А.,

розглянувши питання про проведення співбесіди за результатами дослідження досьє кандидата Трофімової Лариси Віталіївни на зайняття вакантної посади судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду у межах процедури конкурсу, оголошеного Вищою кваліфікаційною комісією суддів України 02 серпня 2018 року,

встановила:

Рішенням Комісії від 02 серпня 2018 року № 185/зп-18 оголошено конкурс на зайняття 78 вакантних посад суддів касаційних судів у складі Верховного Суду.

Трофімова Л.В. 20 вересня 2018 року звернулась до Комісії із заявою про проведення стосовно неї кваліфікаційного оцінювання для підтвердження здатності здійснювати правосуддя у Касаційному адміністративному суді у складі Верховного Суду.

Трофімова Л.В. взяла участь у конкурсі як особа, яка має стаж роботи на посаді судді згідно з вимогами, передбаченими пунктом 3 частини першої статті 38 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (далі - Закон).

Комісією 24 жовтня 2018 року прийнято рішення № 193/вс-18, зокрема, про допуск Трофімової Л.В. до проходження кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду.

Рішенням Комісії від 18 жовтня 2018 року № 231/зп-18 призначено кваліфікаційне оцінювання в межах конкурсу на зайняття 26 вакантних посад суддів Касаційного адміністративного суду в складі Верховного Суду, зокрема Трофімової Л.В. та допущено її до кваліфікаційного оцінювання в межах конкурсу на зайняття 26 вакантних посад суддів Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду.

Згідно з частиною другою статті 127 Конституції України на посаду судді може бути призначений громадянин України, не молодший тридцяти та не старший шістдесяти п'яти років, який має вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права щонайменше п'ять років, є компетентним, добросовісним та володіє

державною мовою. Законом можуть бути передбачені додаткові вимоги для призначення на посаду судді.

Відповідно до пункту 2 частини першої статті 38 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (далі - Закон) суддею Верховного Суду може бути особа, яка відповідає вимогам до кандидатів на посаду судді, за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердила здатність здійснювати правосуддя у Верховному Суді, а також має науковий ступінь у сфері права та стаж наукової роботи у сфері права щонайменше десять років.

За частиною другою та пунктом 4 частини п'ятої статті 81 Закону на посаду судді Верховного Суду за спеціальною процедурою може бути призначена особа, яка відповідає вимогам до кандидатів на посаду судді, за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердила здатність здійснювати правосуддя у Верховному Суді, а також відповідає одній із вимог, визначених частиною першою статті 38 Закону.

Вища кваліфікаційна комісія суддів України за результатами кваліфікаційного оцінювання кандидата на посаду судді вищого спеціалізованого суду або Верховного Суду ухвалює рішення про підтвердження або непідтвердження здатності такого кандидата здійснювати правосуддя у відповідному суді та визначає його рейтинг для участі в конкурсі.

Положеннями статті 83 Закону закріплено, що кваліфікаційне оцінювання проводиться Вищою кваліфікаційною комісією суддів України з метою визначення здатності судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді за визначеними критеріями. Такими критеріями є: компетентність (професійна, особиста, соціальна), професійна етика та добросовісність.

Заслухавши кандидата на посаду судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Трофімову Л.В., уповноваженого представника Громадської ради добросовісності, вивчивши матеріали досьє кандидата, колегія Комісії встановила таке.

У 2003 році Трофімова Л.В. здобула науковий ступінь кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 на тему: «Організаційно-правове забезпечення діяльності юридичних підрозділів органів державної податкової служби України».

З 2004 до 2016 року працювала доцентом кафедри цивільного та господарського права Національного технічного університету «Дніпровська політехніка». З 2016 року - доцент кафедри цивільного, господарського та екологічного права Національного технічного університету «Дніпровська політехніка».

У 2017 році обіймала посаду професора кафедри цивільного, господарського та екологічного права Національного технічного університету «Дніпровська політехніка».

Окрім того, з 2010 року дотепер Трофімова Л.В. займає посаду судді Черкаського окружного адміністративного суду.

Ураховуючи наявність наукового ступеня у сфері права та стаж наукової роботи у сфері права Трофімової Л.В., що становить понад десять років, за зазначеними критеріями кандидат відповідає кваліфікаційним вимогам до судді Верховного Суду.

Згідно з частиною першою статті 85 Закону кваліфікаційне оцінювання включає такі етапи: 1) складення іспиту; 2) дослідження досьє та проведення співбесіди.

Рішення про черговість етапів проведення кваліфікаційного оцінювання ухвалює Вища кваліфікаційна комісія суддів України.

Пункт 1 глави 1 Положення про порядок та методологію кваліфікаційного оцінювання, показники відповідності критеріям кваліфікаційного оцінювання та

засоби їх встановлення, затвердженого рішенням Комісії від 03 листопада 2016 року № 143/зп-16 (далі - Положення), визначає критерії кваліфікаційного оцінювання, якими є компетентність, професійна етика, доброчесність.

Згідно з пунктом 1 глави 6 Положення встановлення відповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям кваліфікаційного оцінювання здійснюється членами Комісії за їх внутрішнім переконанням відповідно до результатів кваліфікаційного оцінювання.

Відповідно до абзацу третього пункту 20 розділу III Положення під час співбесіди обов'язковому обговоренню із суддею (кандидатом) підлягають дані щодо його відповідності критеріям професійної етики та доброчесності.

Колегією встановлено, що Трофімова Л.В. 12 листопада 2018 року склала анонімне письмове тестування, за результатами якого набрала 77,25 бала, і згідно з рішенням Комісії від 13 листопада 2018 року № 257/зп-18 її допущено до виконання практичного завдання на етапі іспиту під час кваліфікаційного оцінювання у межах процедури конкурсу до відповідних касаційних судів у складі Верховного Суду.

За результатами виконаного 14 листопада 2018 року практичного завдання Трофімова Л.В. набрала 61,5 бала та згідно з рішенням Комісії від 27 грудня 2018 року №327/зп-18 є такою, що допущена до другого етапу кваліфікаційного оцінювання «Дослідження досьє та проведення співбесіди» в межах оголошеного 02 серпня 2018 року конкурсу на зайняття 26 вакантних посад суддів Касаційного адміністративного суду в складі Верховного Суду.

Трофімова Л.В. пройшла тестування особистих морально-психологічних якостей та загальних здібностей. За результатами якого складено висновок та визначено рівні показників критеріїв особистої, соціальної компетенції, професійної етики та доброчесності.

Під час проведення спеціальної перевірки стосовно Трофімової Л.В. направлено запити до Державної судової адміністрації України, Національної поліції України, Національного агентства з питань запобігання корупції, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Головного територіального управління юстиції у місті Києві, Черкаської обласної державної адміністрації управління охорони здоров'я, Міністерства освіти і науки України.

Окрім того, здійснено перевірку за Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

На запити Комісії одержано інформацію від зазначених органів. Також до Комісії надійшли пояснення кандидата на посаду судді Трофімової Л.В. щодо встановлених розбіжностей під час проведення спецперевірки.

За результатами проведеної спеціальної перевірки стосовно кандидата на посаду судді Касаційного адміністративного суду України Трофімової Л.В. перешкод для продовження участі в конкурсі не встановлено.

У статті 10 Основних принципів незалежності судових органів, схвалених резолюціями Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада 1985 року № 40/32 та від 13 грудня 1985 року № 40/146, визначено, що особи, відібрані для судових посад, повинні мати високі моральні якості і здібності, а також відповідну підбору кваліфікацію в галузі права.

Ці основоположні принципи формування суддівського корпусу імплементовані у національне законодавство, що визначає основними складовими авторитету судової влади та довіри до суду - доброчесність судді.

Згідно з цими приписами під час кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді касаційного суду у складі Верховного Суду Комісія керується тим, що кандидати на посаду судді найвищого суду у системі судоустрою мають відповідати найвищим стандартам за критеріями компетентності та професійної етики за відсутності будь-яких обґрунтованих сумнівів у їх доброчесності, що можуть негативно вплинути на суспільну довіру до новоствореного Верховного Суду.

Стандарти етичної поведінки суддів, які адресовані суддям та судовим органам для використання як базових принципів регламентації поведінки суддів, визначені, зокрема, у Бангалорських принципах поведінки суддів від 19 травня 2006 року, схвалених Резолюцією Економічної та Соціальної Ради ООН від 27 липня 2006 року № 2006/23 (далі - Бангалорські принципи поведінки суддів).

Відповідно до пункту 1.6 Бангалорських принципів поведінки суддів суддя виявляє та підтримує високі стандарти поведінки суддів з метою укріплення суспільної довіри до судових органів, що має першочергове значення для підтримки незалежності судових органів.

Згідно з пунктом 3.1 Бангалорських принципів поведінки суддів суддя демонструє поведінку, бездоганну навіть з точки зору стороннього спостерігача.

Пунктом 4.2 передбачено, що постійна увага з боку суспільства покладає на суддю обов'язок прийняти ряд обмежень, і, незважаючи на те, що пересічному громадянину ці обов'язки могли б здатися обтяжливими, суддя приймає їх добровільно та охоче. Поведінка судді має відповідати високому статусу його посади.

Окрім того, міжнародні принципи впроваджено у національне законодавство та викладені, зокрема у Кодексі суддівської етики, затвердженому у новій редакції рішенням XI (чергового) з'їзду суддів України від 22 лютого 2013 року.

Таким чином, встановлюючи відповідність Трофімової Л.В. як кандидата на посаду судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду критеріям професійної етики та доброчесності, колегія Комісії враховує, зокрема, вимоги Кодексу суддівської етики.

Так відповідно до статей, 1, 2, 3, 18, 19 зазначеного кодексу:

«Суддя повинен бути прикладом неухильного додержання вимог закону і принципу верховенства права, присяги судді, а також дотримання високих стандартів поведінки з метою зміцнення довіри громадян у чесність, незалежність, неупередженість та справедливість суду.

Суддя має уникати будь-якого незаконного впливу на його діяльність, пов'язану зі здійсненням правосуддя, та бути незалежним від своїх колег у процесі прийняття рішень. Він не має права використовувати своє посадове становище в особистих інтересах чи в інтересах інших осіб та не повинен дозволяти цього іншим.

Суддя має докладати всіх зусиль до того, щоб, на думку розсудливої, законослухняної та поінформованої людини, його поведінка була бездоганною.

Суддя повинен бути обізнаним про свої майнові інтереси та вживати розумних заходів для того, щоб бути обізнаним про майнові інтереси членів своєї сім'ї.

Суддя повинен враховувати, що сімейні, соціальні взаємовідносини чи будь-які інші стосунки та втручання з боку органів державної влади не мають впливати на поведінку судді чи ухвалення судових рішень».

Відповідно до роз'яснень Кодексу суддівської етики, затверджених рішенням Ради суддів України № 1 від 4 лютого 2016 року, «Дотримання високих стандартів поведінки означає, що суддя повинен добровільно і свідомо відстоювати

добросесність та незалежність судової влади, що, у свою чергу, зумовлює обов'язок сумлінно, чесно і кваліфіковано виконувати призначення носія судової влади. Він також добровільно приймає на себе обмеження, пов'язані з виконанням ним своїх професійних обов'язків, які унеможливають створення умов, що викликать сумніви у добросесності поведінки судді та його безсторонності, незалежності і об'єктивності.

За загальним правилом суддівської етики суддя повинен бути прикладом законотрухняності, завжди поводитися так, аби зміцнювати віру громадян у чесність, незалежність, неупередженість та справедливість суду, докладати всіх зусиль, щоб, на думку розсудливої, законотрухняної та поінформованої людини, його поведінка була бездоганною.

Поняттю «законотрухняна людина» відповідає таке визначення: це людина, яка здатна (спроможна) шанобливо ставитися до існуючих рішень, настанов, законів, дотримуватися їх, визнавати і шанувати суспільні авторитети, виконувати свої громадські, суспільні обов'язки.

Суддя повинен уникати порушень етики та всього того, що виглядає як порушення етики в усіх видах його діяльності - як професійній, так і в приватній. Бездоганна поведінка суддів означає уникнення порушень норм етики та недопущення створення враження їх порушення як під час виконання професійних обов'язків, так і в особистому житті. Враження порушення норм етики створюється, коли розважливі особи, яким стали відомі всі відповідні обставини, розкриті в ході резонансного їх з'ясування, можуть дійти висновку, що чесність, добросесність, неупередженість, урівноваженість та професійна придатність судді поставлені під сумнів.

Суддя зобов'язаний встановлювати для себе, додержуватися і змушувати додержуватися всіх інших осіб зі свого оточення бездоганих правил поведінки, підтримуючи і утврджуючи на власному прикладі добросесність у судовій владі. Він має докладати всіх зусиль до того, щоб його поведінка була бездоганною. При цьому термін «докладати всіх зусиль» вживається в розумінні того, що кожен суддя повинен особисто застосувати всіх можливих заходів для демонстрації особистого етичного виховання та високоморальної, інтелігентної поведінки в будь-якій ситуації як під час здійснення правосуддя, так і в позасудовій діяльності.

Добросесна поведінка судді має стосуватися всіх сфер його життя, зокрема і матеріальної (майнової) сфери. Йдеться про добросесну поведінку судді в реалізації обов'язку бути обізнаним про свої майнові інтереси та здійснення активних дій щодо вжиття розумних (адекватних) заходів для того, щоб бути обізнаним про майнові інтереси членів своєї сім'ї, виявляючи повагу до законів і лояльність до публічних фінансових інтересів держави.

Важливим питанням у декларуванні доходів є добросесність щодо майнових прав та обов'язків подружжя у структурі їхнього спільного і роздільного майна та надання відомостей про взаємне утримання і центр життєвих інтересів. Незважаючи на те, що нормативно-правові акти не передбачають зустрічного обов'язку членів сім'ї в обов'язковому порядку надати декларанту відомості фінансового-майнового характеру, розумність заходів для обізнаності про майнові інтереси членів родини включає в себе можливість звернення судді до керівництва суду (у разі відмови членів родини надати інформацію щодо фінансово-майнових інтересів і податкових зобов'язань) про отримання відповідних даних в установленому порядку».

Під час вивчення матеріалів досьє Трофімової Л.В. та проведення з нею співбесіди колегією Комісії встановлено таке.

У розпорядженні Комісії наявні, зокрема, декларація родинних зв'язків кандидата на посаду судді, декларація доброчесності кандидата на посаду судді, декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання майнового характеру за 2012-2015 роки, декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за 2015-2017 роки, висновки Громадської ради доброчесності, затвержені рішеннями від 05, 07 лютого 2019 року.

Згідно з пунктом 11 частини четвертої статті 85 Закону суддівське досьє має містити інформацію про відповідність витрат і майна судді та членів його сім'ї, а також близьких осіб задекларованим доходам, зокрема копії відповідних декларацій, поданих суддею відповідно до законодавства у сфері запобігання корупції.

Проаналізувавши відомості про кандидата, зіставивши їх з інформацією, одержаною з Національного агентства з питань запобігання корупції та Національного антикорупційного бюро України, Громадської Ради доброчесності, Комісія виявила таке.

У матеріалах суддівського досьє Трофімової Л.В. та висновку Громадської ради доброчесності зазначено те, що у період «Революції Гідності» суддею Трофімовою Л.В. прийнято постанову Черкаського окружного адміністративного суду від 05 лютого 2014 року у справі № 823/317/14, якою встановлено обмеження щодо реалізації права на мирні зібрання (проведення пікетування, пішої ходи, демонстрацій, мітингів, зборів тощо) шляхом заборони Черкаській міській організації Партії регіонів, Обласній спілці жінок Черкащини, Черкаській обласній організації ветеранів та іншим особам їх проведення з 06 до 28 лютого 2014 року за адресою: м. Черкаси, площа Соборна, а також на прилеглій території.

Київський апеляційний адміністративний суд постановою від 13 березня 2014 року скасував постанову Черкаського окружного адміністративного суду від 05 лютого 2014 року, ухвалив нову постанову, якою у задоволенні позову виконавчого комітету Черкаської міської ради відмовив.

У липні, серпні 2014 року до Тимчасової слідчої комісії (далі - ТСК) надійшли заяви про проведення перевірки стосовно судді Черкаського окружного адміністративного суду Трофімової Лариси Віталіївни відповідно до Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні».

Оскільки ТСК не встигла прийняти рішення щодо вказаних вище заяв до закінчення своїх повноважень, їх відповідно до частини п'ятої статті 2 Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» разом із матеріалами стосовно судді Черкаського окружного адміністративного суду Трофімової Л.В. було направлено до Вищої ради юстиції для розгляду за загальною процедурою.

Дисциплінарна палата Вищої ради правосуддя, надаючи правову оцінку діям судді Трофімової Л.В., дійшла висновку, що суддя порушила положення процесуального закону, що встановлюють компетенцію адміністративного суду, зокрема статтю 162 «Повноваження суду при вирішенні справи» Кодексу адміністративного судочинства України.

Рішенням третьої дисциплінарної палати ВРЮ від 31 травня 2017 року відмовлено у притягненні до дисциплінарної відповідальності судді Черкаського окружного адміністративного суду Трофімової Л.В. у зв'язку з закінченням строку притягнення судді до дисциплінарної відповідальності.

Дисциплінарне провадження стосовно судді Черкаського окружного адміністративного суду Трофімової Л.В. припинено

Під час проведення співбесіди з Трофімовою Л.В. на запитання доповідача щодо встановленого Вищою радою юстиції дисциплінарного проступку кандидат пояснила, що вказані судові рішення набрали законної сили, тому прокоментувати чи надати їм правову оцінку не має можливості. У засіданні кандидат зауважила, що визнає свою помилку, яку було допущено при розгляді та ухваленні судового рішення у справі № 823/317/14.

Також у висновку громадської ради доброчесності зазначено, що відповідно до анкети кандидата на посаду судді Трофімової Л.В., яка міститься в досьє, мати кандидата є пенсіонеркою, на цей час не працює. Водночас згідно з щорічними деклараціями кандидата за 2015-2017 роки матері кандидата з березня 2007 року на праві власності належить квартира загальною площею 156,30 кв. м у місті Києві. У графі вартість на дату набуття зазначена сума - 28 гривень.

З цього питання Трофімова Л.В. пояснила, що у 2004 році була призначена на посаду директора юридичного департаменту Державної податкової адміністрації України. У 2005 році через тендерні закупівлі для її сім'ї було надано квартиру в місті Києві загальною площею 156,30 кв.м. У 2007 році матір'ю, як членом сім'ї реалізовано право на приватизацію. На момент приватизації відновна вартість квартири становила - 28 гривень 13 копійок.

Також у висновку Громадської ради доброчесності зазначено, що з липня 2011 року донькам кандидата Трофімової Л.В. на праві спільної власності належить квартира у місті Дніпро загальною площею 67,5 кв. м. На думку членів Громадської ради доброчесності, підстави набуття та джерела походження коштів на придбання квартири потребують пояснень від кандидата.

З цього питання Трофімова Л.В. пояснила, що квартира у Дніпрі була виділена сім'ї (Трофімовій Л.В. та її чоловіку) Дніпровським металургійним заводом у 1990 році. Вказану квартиру в 1997 році було приватизовано.

У 2011 році Трофімова Л.В. разом із чоловіком згідно з договором дарування по ¼ частки подарували донькам, у зв'язку з чим у них виникло право спільної власності.

У висновку Громадської ради доброчесності також зазначено, що відповідно до декларацій кандидата Трофімової Л.В. за 2015-2017 роки у серпні 2015 року доньки кандидата придбали у власність дві квартири по 39 кв. м у місті Ірпінь Київської області вартістю 144 670 гривень, що еквівалентно вартості за курсом Національного Банку України на серпень 2015 року - 6 670 доларів США. Зазначення саме такої вартості квартир потребують пояснень від кандидата.

Трофімова Л.В. вказала, що придбання доньками квартир вартістю 144 670 гривень та загальною площею 39.10 кв.м. пояснюється їх прагненням до самостійного життя і наявністю фінансових можливостей сім'ї. Вказані квартири на сьогодні ще не придатні для проживання. Щодо вартості квартири Трофімова Л.В. пояснила, що вказана ціна відповідає ринковій ціні вартості квартир у передмісті Києва.

На запитання доповідача стосовно загальної вартості квартири та вартості одного квадратного метра на день купівлі квартири Трофімова Л.В. не надала чітких та повних пояснень. Під час співбесіди кандидат Трофімова Л.В. стверджувала, що у 2014 році при укладенні договорів було сплачено авансову суму у розмірі 50 000 гривень, що підтверджувала таблицею взаєморозрахунків між покупцем і продавцем.

Із цього документа про проведення взаєморозрахунків вбачається, що перед укладенням договорів купівлі-продажу квартир укладався попередній договір з передачею гарантійних платежів та додаткова угода від 12 червня 2014 року.

Кандидат Трофімова Л.В. не надала додаткової угоди до попереднього договору з передачею гарантійних платежів від 12 червня 2014 року. Пояснювала це тим, що вказані документи, мабуть, у доньок та надати під час співбесіди немає можливості. Водночас, Трофімова Л.В. надала членам колегії Комісії роздруковку з сайта забудовника ІНФОРМАЦІЯ_1, у якій вказано, що вартість одного квадратного метра у 2015 році становила 16 000 гривень.

Ураховуючи вартість одного квадратного метра квартири, про яку повідомила Трофімова Л.В., слід дійти висновку, що вартість квартири, відображена у деклараціях, не відповідає вартості, визначеній забудовником.

Пунктом 10 частини сьомої статті 56 Закону передбачено обов'язок судді підтверджувати законність джерела походження майна у зв'язку з проходженням кваліфікаційного оцінювання, який кандидатом не виконано.

З огляду на вказані обставини, враховуючи мету кваліфікаційного оцінювання, колегія Комісії вважає, що Трофімова Л.В. не підтвердила законності джерела походження майна, а тому Комісія дійшла висновку про непідтвердження останньою здатності здійснювати правосуддя у відповідному суді.

Слід зазначити, що кваліфікаційне оцінювання, зокрема, Трофімової Л.В., здійснювалося в межах конкурсу на зайняття вакантних посад суддів касаційних судів у складі Верховного Суду, що обумовлювало перевірку кандидата на відповідність найвищим стандартам та вимагало відсутності щонайменшого обґрунтованого сумніву у чеснотах майбутніх суддів Верховного Суду.

Висновки Комісії за результатами цього кваліфікаційного оцінювання не можуть мати преюдиційного значення та негативно вплинути на проходження кандидатом інших процедур, пов'язаних з кар'єрою судді.

Ураховуючи викладене, керуючись статтями 88, 93, 101 Закону, Положенням, Комісія

вирішила:

визнати Трофімову Ларису Віталіївну такою, що не підтвердила здатності здійснювати правосуддя у Касаційному адміністративному суді у складі Верховного Суду.

Головуючий

Ю.Г. Тітов

Члени Комісії:

Т.В. Лукаш

М.А. Макаруч